

УТВЪРДИЛ:

Д-Р ГАЛЯ КОНДЕВА

МИНИСТЪР НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

**РАМКОВА УЧЕБНА
ПРОГРАМА**

ЗА СПЕЦИАЛНОСТ

ВЪТРЕШНИ БОЛЕСТИ

2024 г.

1. Въведение

1.1 Наименование на специалността: **Вътрешни болести**

1.2 Дефиниция на специалността: Специалността „Вътрешни болести“ обхваща профилактиката, разпознаването, консервативното, интернистично-интервенционалното и спешното-медицинско лечение, както и рехабилитацията на заболяванията на дихателните органи, на сърцето и кръвообращението, на храносмилателните органи, на бъбреците и отвеждащите пътища, на кръвта и кръвотворните органи и на лимфната система, на обмяната на веществата и на жлезите с вътрешна секреция, на вътрешните алергични и имунологични заболявания, на вътрешните заболявания на опорно-двигателния апарат, на отравянията, включително на заболяванията, типични за напредналата възраст, както и аспектите на психосоматичните болести и на домашното лечение.

1.3 Професионална квалификация на лицата, които имат право да се обучават по специалността: „лекар“

1.4 Продължителност на обучението: **5 (пет) години**

2. Учебен план (наименование на модулите/разделите и тяхната продължителност)

Раздел/Модул	Продължителност (месеци)
Теоретично обучение*	
1. Избрани глави от вътрешните болести – I част	1
2. Избрани глави от вътрешните болести – II част	2
Практическо обучение**	
1. Гастроентерология	8
2. Нефрология	6
3. Кардиология	8
4. Пневмология и фтизиатрия	7
5. Клинична алергология	2
6. Ендокринология и болести на обмяната	6
7. Ревматология	4
8. Клинична хематология (включително ¼ месец трансфузионна хематология)	6

9. Обща и клинична патология	1
10. Клинична лаборатория (включително ½ месец клинична имунология)	2
11. Образна диагностика	1
12. Спешна медицина (включително ½ месец клинична токсикология)	4
13. Онкология и палиативни грижи	2
Общо месеци:	60

* Теоретичното обучение включва 8 академични часа дневно

** Практическото обучение се провежда на пълно работно време

3. Минимален задължителен брой практически дейности (изследвания, манипулации и др.)

№	Изследвания, манипулации и др.	Брой
1	Снемане на подробна, задълбочена обща и по конкретните налични заболявания анамнеза	500
2	Физикално изследване на пациента и документирането на статуса му в съответната документация	500
3	Подкожна инжекция	50
4	Мускулна инжекция	50
5	Венепункция и венозни апликации на медикаменти	50
6	Вземане на материал за медико-биологични анализи	20
7	Обработка на ранева повърхност	10
8	Абдоминална парацентеза	10
9	Поставяне на назогастрална сонда	5
10	Качествено изследване на урината с тестленти (захар, кетотела, албумин и др.)	50
11	Изследване на уринен седимент под микроскоп	20
12	Вземане, съхраняване и транспортиране на урина за микробиологично изследване, интерпретация на резултатите	30

13	Провеждане и тълкуване на ЕКГ	50
14	Оценка на сърдечно-съдовия риск по скоров калкулатор	100
15	Дефибрилация/кардиоверсия	10
16	Измерване на артериално налягане	300
17	Усвояване на принципите и провеждане на кардиопулмоналната ресусцитация	20
18	Пулсоксиметрия	50
19	Взимане на артериална кръв и разчитане на кръвно-газов анализ	10
20	Оценка на функционално изследване на дишането	50
21	Работа с осигуряваща кислород апаратура	30
22	Провеждане на кожни проби със стандартни алергени и медикаменти	20
23	Участие в плеврална пункция и фибробронхоскопия	10
24	Провеждане на бронходилататорен тест и функционално изследване на дишането – методи, техника, интерпретация	10
25	Изследване на кръвна захар с индивидуален глюкомер. Интерпретиране на данни от продължително глюкозно мониториране с глюкозен сензор	50
26	Обучение на пациент със захарен диабет за инжектиране на инсулин	20
27	Изследване на неврологичен статус (10 г монофиламент, термочувствителност, вибрационен усет) при пациент със захарен диабет	20
28	Изследване на очен статус при пациенти с тиреоид-асоцирана офталмопатия	10
29	Извършване на тестове за латентна тетания – Хвостек, Трусо	15
30	Антропометрични методи за оценка на затлъстяването	50
31	Корекция на инсулиновите дози	30
32	Работа с всички видове инсулинови писалки	50
33	Корекция на пероралната терапия на захарния диабет	50
34	Изследване на опорно-двигателен апарат – ставен статус	40
35	Изследване обем на движение в стави – ъглометрия	20

36	Микроскопско изследване на натривки от периферна кръв и костен мозък	20
37	Определяне на кръвни групи, принципи на заместителната терапия с кръвни продукти и алгоритъм на поведение при усложнения, свързани с трансфузия на биопродукти	20
38	Присъствие при извършване на аутопсии, с макроскопска диагностика и клинично-патоморфологична преценка на аутопсираните случаи	5
39	Присъствие в заседанията на Онкологичния комитет при обсъждане на онкологично болни пациенти с оглед клинични данни, извършена диагностика и последващо лечение	4
40	Анализ на резултати от хематологични анализатори. Разглеждане и интерпретация на резултата на пациенти с различни патологични състояния.	10
41	Решаване на практически задачи за управление на антикоагулантна и антиагрегантна терапия	5
42	Работа с апарати за спешни изследвания при леглото на болния	5
43	Практическа подготовка на пациентите за различните образни изследвания	20
44	Непряк сърдечен масаж, обдишване с АМБУ	5
45	Интубиране	5
46	Поставяне на сонда на Блекмор	5
47	Водене на реанимационен лист	10
48	Поставяне на уретрален катетър	10
49	Извършване на стомашна промивка	10
50	Инжектиране на антидот	5
51	Консултиране и назначаване на терапевтичен подход при пациент с гадене, повръщане, невъзможност за прием на храна, анус претер	5
52	Консултиране и назначаване на терапевтичен подход за контрол на болката	10
53	Консултиране и назначаване на терапевтичен подход за профилактика и лечение на усложнения от продължително залежаване	10
54	Провеждане на разговор с близки на онкологично-болни пациенти в различни стадии на заболяването	20

55	Участие в ултразвукова диагностика на заболяванията във вътрешната медицина	100
----	---	-----

4. Задължителни колоквиуми

Колоквиум № 1: Гастроентерология

Колоквиум № 2: Нефрология

Колоквиум № 3: Кардиология

Колоквиум № 4: Пневмология и фтизиатрия

Колоквиум № 5: Клинична алергология

Колоквиум № 6: Ендокринология и болести на обмяната

Колоквиум № 7: Ревматология

Колоквиум № 8: Клинична хематология и трансфузионна хематология

Колоквиум № 9: Обща и клинична патология

Колоквиум № 10: Клинична лаборатория и клинична имунология

Колоквиум № 11: Образна диагностика

Колоквиум № 12: Спешна медицина и клинична токсикология

Колоквиум № 13: Онкология и палиативни грижи

5. Знания, умения и компетентности, които специалистът следва да придобие

- Достатъчен обем знания за етиологията, патогенезата и патофизиологията на вътрешните болести

- Широки познания относно епидемиологията и бремето на социално-значимите заболявания, възможности и практически умения относно ранния скрининг и идентифициране на рисковите лица, както и способност за изготвяне на индивидуализирана превантивна програма за недопускане развитието на болестта

- Достатъчна компетентност и умения да диагностицира и започне самостоятелно своевременно лечение за **спешни състояния** като, но не само: Остри алергични реакции, включително анафилаксия, надкамерна тахикардия, подагра и псевдоподагра, кардиопулмонален арест, сепсис и други инфекции, налагащи спешно лечение (пиелонефрит, пневмония, гастроентерит, спонтанен бактериален перитонит), хипотония и шок (хиповолемичен, дистрибутивен при сепсис и анафилактичен, Адисонова криза), синкоп (ортостатичен, медикаментозен, при микция/дефекация, белодробна емболия, хипервентиляция, паническо разстройство, психогенен), остра бъбречна недостатъчност, сериозни нарушения на киселинно-алкалното състояние, диабетна кетоацидоза и хиперосмоларни хипергликемични състояния, хипогликемия, сърповидно клетъчна криза, белодробна емболия, хипоксемия или остър респираторен дистрес (сърдечна недостатъчност, астма, обострена ХОББ, пневмоторакс), най-чести интоксикации, хипотермия (студ, медикаменти, алкохол), оточен синдром (сърдечна

или бъбречна недостатъчност, хипоалбуминемия, венозна и лимфна недостатъчност, посттромбозен синдром, медикаменти, ангиоедем, идиопатичен или цикличен), фебрилитет (дихателни, мекотъканни и уроинфекции, гастроентерит, абсцес, неясен произход), значителна загуба на тегло (хипокалориен режим, медикаменти, повишен енергиен разход, тиреотоксикоза, малдигестия – резорбция, неоплазия), или повишаване на теглото (затлъстяване, хипотиреоидизъм, медикаменти), силна умора (синдром на хроничната умора, медикаменти, постинфекциозен синдром, анемия, сърдечна патология), полиурия (осмотична диуреза, медикаменти, безвкусен диабет, след остра бъбречна недостатъчност), сърбеж (уртикария, медикаменти, инфекция), болка: гръдна (възпаление, емболизъм, интеркостална невралгия, плеврална, сърдечна, ГЕРБ, фрактура на ребро), абдоминална (диспепсия, дразнимо дебело черво, гастроентерит, ентероколит, пептична язва, панкреатит, дивертикулит, порфирия, сърдечна или бъбречна патология, остра болка с ирадиация при спинална патология), в крайниците (тромбоза, тромбофлебит, артериална, неврологична), фибромиалгия, предположение за зависимости и интоксикации, патология на всеки вътрешен орган, както и обща ориентация при вероятен неврологичен процес и др.

- Когато не може сам да се справи с диагнозата и/или по-нататъшното лечение на спешните състояния, трябва да може своевременно да прецени ситуацията и изпрати без забавяне пациента при съответния специалист.

- Да има способност за изграждане на клинична хипотеза и достатъчна компетентност за оценката и рутинното лечение на **хроничните** интернистични заболявания. Необходими са задълбочени познания в областта на диагнозата и диференциалната диагноза, профилактиката, ранното разпознаване, терапията и рехабилитацията на тези заболявания във всички възрастови групи, включително разпознаването и оценката на психосоматичните и психосоциалните зависимости

- Да има практически умения и познания за методиката и провеждането на основните лабораторни изследвания в областта, както и оценката на резултатите; вземане на проби и обработка на проби от телесни течности; интерпретация на рентгенови снимки на вътрешни органи, съдове, както и на скелетна система при вътрешни заболявания; провеждане и оценка на функционални изследвания; методика и оценка на ендоскопски изследвания; пункционни техники; методика и оценка на ехографски изследвания на вътрешни органи; показания, методика и оценка на ангиологични изследвания;

- Специфични практически умения при инфузионна, трансфузионна и кръвозаместваща терапия; ентерално и парентерално хранене; интернистично онкологично лечение; индикации за оперативно лечение, лъчелечение, диализа и трансплантация.

- Освен чисто медицинските си компетентности и умения трябва да придобие и организационен и клиничен опит за съхранение и анализ на документация с болничните

резултати, лекарски доклади, съответни закони в социалната сфера (застрахователно дело, социално дело, договори с НЗОК, пенсионно осигуряване и др.) и съхранението на личните данни.

- Възможност за ползване на българските и международни медицински бази данни за получаване на необходимата най-актуална информация в областта на вътрешната медицина с достатъчно критична оценка на надеждността на източниците.

- Подготвеност с теория и умения при общо и специално следболнично лечение и рехабилитация, диетична и физикална терапия на вътрешните болести.

- Практически умения при домашното лечение в рамките на всички вътрешни болести наблюдение и извършване на преценка на състоянието на пациента без забавяне (клинична инерция) при новопоявили се симптоми с оглед максимално бързо пренасочване на лечението.

- Да е достигнат достатъчен обем теоретични познания относно фармакологията на често употребяваните лекарства и контрастни вещества.

- Най-ранното разпознаване, профилактика и лечение на болестите на пристрастяване.

- Да спазва изискванията на лекарската етика и нормите за лекарско поведение спрямо колегите си, пациентите, медиите и др.

- Да изгради умения за комуникация с болния и близките му, особено при тежко заболяване и неблагоприятна прогноза.

- Широкият теоретичен и практически профил на интерниста много често предполага ролята му на ядро на екипа, който се грижи за конкретния пациент, което изисква изградени вече теоретични познания и практически умения за позициониране и работа в екип и лидерски подход.

6. Конспект за държавен изпит за специалност Вътрешни болести

I. Болести на храносмилателния тракт, черния дроб и жлъчните пътища

1. Гастро-езофагеална рефлуксна болест /ГЕРБ/
2. Инфекция с *Helicobacter pilori*. Лечение
3. Язвена болест /пептична язва/
4. Малабсорбция
5. Улцерозен колит и болест на Crohn
6. Хронични вирусни хепатити
7. Стеатозна чернодробна болест
8. Алкохолни увреждания на черния дроб
9. Хемохроматоза, болест на Wilson
10. Първичен билиарен холангит. Първичен склерозиращ холангит. Автоимунен хепатит
11. Чернодробна цироза – патогенеза и клинична картина
12. Портална хипертония, чернодробна енцефалопатия

13. Асцит, спонтанен бактериален перитонит, хепаторенален синдром
14. Принципи на лечението на хроничните чернодробни заболявания
15. Жлъчнокаменна болест (холелитиаза). Холецистит, холангит.
16. Остър и хроничен панкреатит

II. Болести на отделителната система

17. Остър постстрептококов гломерулонефрит
18. Идиопатичен нефрозен синдром
19. Мембранозен гломерулонефрит
20. IgA гломерулонефрит
21. Мембранопролиферативен гломерулонефрит
22. Лупусен гломерулонефрит
23. Принципи на терапевтичното поведение при гломерулонефритите
24. Диабет и бъбрек. Бъбречна амилоидоза.
25. Остри инфекции на пикочните пътища
26. Хроничен пиелонефрит
27. Лечение на инфекциите на пикочните пътища
28. Туберкулоза на бъбреците
29. Бъбречнокаменна болест
30. Поликистоза
31. Остра бъбречна недостатъчност – преренална и интратенална
32. Хронична бъбречна недостатъчност (ХБН) – стадии и клиничен ход
33. Лечение в преддиализния стадий на ХБН и показания за диализа и трансплантация

III. Болести на сърдечно-съдовата система

34. Клапни пороци
35. Инфекциозен ендокардит
36. Перикардити
37. Миокардити
38. Шок /остра недостатъчност на кръвообращението, колапс/
39. Степени на сърдечната недостатъчност и клинична картина на десностранната СН
40. Клинична картина на левостранната сърдечна недостатъчност
41. Лечение на хроничната сърдечна недостатъчност
42. Остър миокарден инфаркт
43. Лечение на острия миокарден инфаркт
44. Остри коронарни синдроми без ST-елевация
45. Хронична ангина пекторис
46. Лечение на хроничната ангина пекторис

47. Проводни нарушения /сърдечни блокове/
48. Надкамерни аритмии
49. Камерни аритмии. Сърдечен арест. Кардиопулмонална ресусцитация.
50. Антиаритмични средства. Лечение на ритъмните и проводните нарушения.
51. Хипертонична болест – епидемиология, клинична картина и усложнения
52. Хипертонична болест – лечение

IV. Болести на дихателната система

53. Остър бронхит, трахеобронхит, бронхиолит
54. Хроничен бронхит, белодробен емфизем
55. Хронична обструктивна белодробна болест
56. Дихателна недостатъчност
57. Бактериални пневмонии, придобити в общността
58. Небактериални пневмонии, придобити в общността
59. Вътреболнични пневмонии и пневмонии при имunosупресирани болни
60. Лечение на пневмониите
61. Бронхиектазна болест и белодробен абсцес
62. Плеврални изливи
63. Първична и вторична туберкулоза – епидемиология, патофизиология и патологоанатомия
64. Първична и вторична туберкулоза – клинична картина и лечение
65. Белодробен тромбоемболизъм, белодробна хипертония
66. Саркоидоза. Белодробни фибрози.
67. Дихателни нарушения по време на сън

V. Клинична алергология

68. Бронхиална астма: епидемиология, етиология, патогенеза, клиника, диагноза и диференциална диагноза
69. Бронхиална астма: базисно лечение, лечение при обостряне. Лечение на тежка астма
70. Инсект алергия
71. Хранителна алергия
72. Медикаментозна алергия: тип I, II, III
73. Медикаментозна алергия: тип IV a,b,c,d
74. Наследствен ангиоедем
75. Анафилактичен шок
76. Хиперсензитивни пневмонити

VI. Болести на ендокринната система и на обмяната на веществата

77. Захарен диабет –класификация и клинични изяви

78. Захарен диабет – усложнения и лечението им
79. Лечение на захарния диабет с инсулин и перорални препарати
80. Затлъстяване
81. Метаболитен синдром
82. Нарушения в липидната обмяна – дислипидемия
83. Хипотиреоидизъм и възпаление на щитовидната жлеза
84. Тиреотоксикоза. Хипертиреоидизъм
85. Гуши
86. Нарушения в обмяната на калция
87. Акромегалия и хиперпролактинемии
88. Хипопитуитаризъм и безвкусен диабет /diabetes insipidus/
89. Хиперкортицизъм
90. Феохромоцитом. Множествена ендокринна неоплазия.
91. Хипокортицизъм
92. Хипогонадизъм при жената и при мъжа. Обща клинична картина

VII. Ревматологични болести

93. Ревматоиден артрит
94. Серонегативни спондилоартропатии – общи характеристики
95. Псориатичен артрит
96. Реактивни артрити
97. Аксиални спондилоартрити: рентгенографски (болест на Бехтерев) и нерентгенографски
98. Системен лупус еритематозус
99. Антифосфолипиден синдром
100. Прогресивна системна склероза
101. Полимиозит/Дерматомиозит
102. ANCA-асоциирани васкулити – грануломатоза с полиангиит
103. ANCA-асоциирани васкулити – микроскопски полиангиит
104. Хиперсензитивни васкулити - пурпура на Henoch-Schönlein
105. Остеоартроза
106. Подагра
107. Остеопороза
108. Биологични средства насочени към TNF- α ; интерлевкини; CD (clusters of differentiation)
109. Биологични средства при системни заболявания на съединителната тъкан
110. Интравенозен имуноглобулин (IVIg) при ревматични заболявания

VIII. Болести на кръвта и кръвотворната система

111. Анемичен синдром – класификация и диференциална диагноза

112. Анемия при железен дефицит и хронични болести
113. Мегалобластни анемии
114. Хемолитични анемии. Хемолизен синдром.
115. Гранулоцитопения и агранулоцитоза
116. Болест на Hodgkin
117. Неходжкинови лимфоми
118. Хронична лимфоцитна левкемия
119. Хронична миелоидна левкемия
120. Миелодиспластични синдроми
121. Мултиплен миелом
122. Остра миелоидна левкемия
123. Остра лимфобластна левкемия
124. Други хронични миелопролиферативни заболявания – полицитемия вера, есенциална тромбоцитемия и остеомиелофиброза
125. Хеморагични диатези – същност и класификация, нормална хемостаза
126. Хеморагични диатези. Идиопатична тромбоцитопения.
127. Хеморагични диатези – вродени коагулопатии. Хемофилия А и В.

IX. Токсикология

128. Основни принципи на лечение при отравянията
129. Отравяне с метилов алкохол
130. Отравяне с азот и съединенията му
131. Отравяне с хлор и съединенията му
132. Отравяне с въглероден окис
133. Гъбни отравяния

X. Онкология и палиативни грижи

134. Новообразувания на бъбреците
135. Злокачествени тумори на белите дробове
136. Карцином на хранопровода
137. Рак на стомаха
138. Колоректален рак
139. Тумори на черния дроб
140. Рак на панкреаса
141. Тумори на щитовидната жлеза

XI. Проблеми на лечението

142. Лечение с антибактериални средства
143. Лечение с противоболкови средства

144. Лечение с имуномодулатори
145. Лечение с цитостатици
146. Лечение с НСПВС
147. Лечение с глюкокортикоиди
148. Лечение на тромбоемболичните заболявания
149. Лечение с диуретици